

**PÁZMÁNY PÉTER
PRÉDIKÁCIÓI**

Pázmány Péter

„A művészet eleven csodájával állok szemközt. Ő a magyar próza atyja és törvényhozója, öntudatos stílusművész, aki már a XVII. század elején becsüli a művészi gondot, inti a prédikátorokat, nehogy rögtönözzenek. Mindig leírja szentbeszédeit, gyalulgatja a mondatokat. (...) Egyedülvaló mestere a magyar szónak, alkotó lángelme.”

(Kosztolányi Dezső: A magyar próza atyja)

Pázmány Péter (1570-1637)

- Váradon, a mai Románia területén született, nemesi családban.
- Reformátusnak keresztelték, de tizenhárom évesen katolizált.
- A jezsuitáknál tanult, többek között Bécsben és Rómában.
- Hazajövedele után, írásai és prédikációi révén egyre nagyobb tekintélyre tett szert.

Pázmány Péter (1570-1637)

- 1616-tól esztergomi érsek lett (a magyarországi katolikus egyház feje).
- Bécsben papneveldét alapított, Nagyszombat városában pedig egyetemet (jogutóda az Eötvös Loránd Tudományegyetem).
- 1637-ben, Pozsonyban hunyt el.

Pázmány Péter

- Az ellenreformáció és a magyar barokk kezdeti időszakának meghatározó alakja.
- Írói munkássága a 17. századi magyar próza legnagyobb értékei közé sorolható.
- Művei döntő szerepet játszottak a magyar nyelv fejlődésében.
- Egész életét a katolikus egyháznak szentelte, írásművei is mind gyakorlati célúak.

Pázmány Péter

- Az vezérelte, hogy a retorika (szónoklattan) hagyományait a magyar nyelv jellegzetességeivel ötvözze.
- Így kialakított stílusa egyszerre meggyőző és élvezetes.
- Saját korára és az utókorra legnagyobb hatást prédikációi gyakorolták, ezek a szövegek a magyar szónoklás mintadarabjaivá váltak.

Prédikáció

- A prédikáció műfaja a középkorban emelkedett irodalmi műfajjává.
- Tanító célzatú szöveg.
- Elsősorban előszóban hangzik el, azzal a céllal rögzítették őket írásban is, hogy modellé váljanak.
- Leggyakoribb, hogy a Biblia valamely részét, tanítását magyarázza, illetve abból fejti ki saját mondanivalóját.

Pázmány Péter

Prédikációk (1636)

- A kötet több mint száz prédikációt, azaz egyházi szentbeszédet tartalmaz.
- Összeállításának célja az volt, hogy egy bármikor használható segédkönyvet adjon a katolikus papok kezébe.
- Pázmány prédikációinak egyértelmű szándéka a hívek erkölcsi nevelése volt.

Compend. Script. Sacrae. m. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.
A ROMAI Anyaszentegyház Szokásából,

MINDEN
VASARNAPOKRA,

ES EGY-NEHANY

INNEPEKRE,

Rendelt Evangéliomokról,

PREDIKACZIOK.

Melhyeket,

ELŐ NYELVENEK TANITASA-UTAN

írásban foglalt

CARDINAL PAZMANY
PETER ESZTERGAMI
ERSEK.

~~...~~

2. ad Corinth. 4. v. 2.

Családfaggal nem járunk; az Isten Igéjét meg nem fer-
teztettyük: hanem, igazlagnak ki-jelentésével aján-
lyuk magunkat minden emberek lelki ísméreti-
hez, Isten-előt.

Nyomtatták Pofouban, M. DC. XXXVI. Efszenábben.

Pázmány Péter

Prédikációk (1636)

- A szövegek stílusának legfőbb jellemzői:
 - logikus szerkesztés,
 - arányosan tagolt, kiegyensúlyozott mondatok,
 - előbeszédet idéző előadásmód,
 - képszerű kifejezések használata (pl. hasonlat),
 - szólások és közmondások gyakori alkalmazása,
 - a cél érdekében időnként a nyers szókimondástól sem riad vissza.

A barokk körmondát

- Pázmány Péter a körmondátnak avatott mestere.
- A körmondát olyan többszörösen összetett mondat, melyet a téma részletes kifejtése és szabályos elrendezés jellemez.
- A körmondát két részre bontható: az előkészítő szakasz érdeklődést, feszültséget, várakozást kelt, a záró szakasz pedig feloldja a feszültséget, lezárja a gondolatot.

A barokk körmondát

- Jobb dolgunk volna, ha az urak a részegeskedésre vesztegetett pénzt az ország javára fordítanák. → Adná Isten, hogy a mi országunkban is az urak, azt az üdőt, melyet részegeskedésre vesztegetnek, azt a pénzt, melyet torkokra tékoznak, ország javárúl való tanácskozásra és közönséges jónak oltalmára fordítanák: minden ember elhiggye, hogy jobban volna dolgunk.

A részegségnek veszedelmes undokságáról

- Az emberek nem tartják jóllakásnak, ha vendégestül a gazda meg nem részegszik: nem ítélik boldog örömnek vagy szerencsés menyegzőnek, melyben mindnyájan nem tántorognak és számtalan részegséggel Isten haragját nem gerjesztik: mert minden örömök és vigasságok húsétel és borital. Azért ha valaki barátságot akar szerzeni vagy újítani, egyes itallal és részegséggel kell annak meglenni. Ha örvendetes nyájaskodásban vigasságot akar mutatni, részegség nélkül az nem lehet. Ha valakinek fiat ad Isten, innia kell: ha kivészi a világból, a torban itallal kell a keserűséget kimosogatni: ha valamit kell végezni, részegséggel kell pecsételni a végezést. Azért sovány és ízetlen embernek tartják, aki a pohárok mellett hosszú köszöneteket nem tud mondani: aki más ember részegítésére újabb formákat nem tud találni.

-
- A bor nem részegségre teremtetett, hanem hogy embert vigasztalja. A mértékletes borital léleknek és szívnek vidámsága: léleknek és testnek egészsége a józan ital. A Szentírás is azt mondja, hogy mind Isten s mind emberek előtt gyönyörűséges a bor: de kiváltképpen a bűben, bánatban epedett szívet vigasztalja, erősíti, vastagítja. Azért parancsolja Salamon, hogy a bánkódó és keseredett szívűknek bort adjunk, hogy igyanak, feledkezzenek bánatjokról és nyugodjanak utána; mert az okos ember, úgymond, kevés borral megelégszik és utána nyugodalmason aluszik.
 - Noha azért józan itálja a bornak szabad és hasznos, de bizonynyal és keresztyén hittal tartozunk hinni, hogy örök kárhozatra méltó véték a részegség, úgy, hogy lelki halálba esik, valaki szabad akaratja szerint vagy torkosságból, vagy nyájasságból, vagy kedveskedésből megrészegszik.

-
- Adná Isten, hogy a mi országunkban is az urak, azt az üdőt, melyet részegeskedésre vesztegetnek; azt a pénzt, melyet torkokra tékozolnak, ország javárúl való tanácskozásra és közönséges jónak oltalmára fordítanák: minden ember elhiggye, hogy jobban volna dolgunk. És vakmerőség nélkül merem mondani; hogy eleitűl fogva minden veszedelmünknek oka volt az uraknak és tisztviselőknak éjjeli-nappali részegeskedése.
 - Másodszor: Magán kinek-kinek számlálhatatlan kárt, fogyatkozást, nyavalyát szerez a részegség. Sok helyen olvassuk a Szentírásban, hogy valaki a bort megissza, meg nem gazdagul: mert valamit talál, feneketlen, lyukas zsákba tölti.
 - Továbbá: az ember testét teljességgel elrontja; fogyatja és nyavalyákkal megrakja a részegség. Azért magával hordozza büntetését, maga hóhéra annak, aki őtet gyakorolja: úgy, hogy nehezebb a részegséget űzni, hogysesem azt eltávoztatni.

-
- Végezetre, aki igazán akarja vigasztalni szomorúságát, nem borral kell azt öntözni, hanem a lelkiismeretet kell tisztán tartani. Azután Istenhez és az örökkévaló dolgokhoz kell ragaszkodni, hogy azt mondhassa, amit Szent Dávid: Megemlékeztem az Úrról és megvigasztaltattam. Ha kárvallás, ha gyalázat, ha fiadnak vagy házastársodnak halála szomorít: Emlékezzél Istenről, emlékezzél az örök boldogságról, és azzal vigasztald szűvedet. Csak álom, csak árnyék, csak játék az egyéb vigasság, és hamar elmúlik: állandó és tökéletes vigasság az, mely Istentől származik.
 - Bezzeg, aki mindezeket józan elmével meggondolná és jól szűvébe foglalná, könnyű volna megvonni magát a részegségtől. Aki pedig ezeket füle mellől akarja bocsátani, annak én azt mondom, amit Szent Ágoston: Atyámfia, mikor ezeket mondom néktek, magamat mentem Isten előtt. Valaki azért szót nem fogad, és vagy maga részegeskedik, vagy mást itat: az ítélet napján mind magáért, mind egyebekért örök kárhozatra ítéltetik. Kitűl oltalmazzon mindnyájunkat az Atya, Fiú, Szentlélek Isten. Amen.